

Příloha č. 2: Přehled relevantních koncepcí na mezinárodní a národní úrovni

Dokumenty na mezinárodní úrovni

CEHAPE, 2004 - Akční plán pro Evropu zaměřený na zdraví a životní prostředí dětí (Children's Environment and Health Action Plan for Europe - CEHAPE)

V roce 2004 byl na 4. Ministerské konferenci v Budapešti věnované zevnímu prostředí a zdraví přijat Akční plán pro Evropu zaměřený na zdraví a životní prostředí dětí (Children's Environment and Health Action Plan for Europe - CEHAPE). Ve zmíněném plánu se státy zavázaly připravit, koordinovat a realizovat opatření týkající se životního prostředí a přispívající ke zdraví dětí.

Ministerská deklarace Parma 2010 závazek identifikovat rizika a snižovat expozici chemickým látkám a fyzikálním faktorům

Ministři ŽP a zdravotnictví se zavázali identifikovat rizika a přijímat opatření ke snížení expozic karcinogenům, mutagenům a reprotoxickým látkám včetně radonu, UV záření, azbestu a endokrinních disruptorů. Do r. 2015 by měla být rizika po možnosti identifikována a eliminována.

Ministerská deklarace Ostrava 2017

Ostravská deklarace čítá celkem 18 bodů, které shrnují výchozí situaci, popisují politické cíle, nástroje a mechanismy, kterými dosáhnout výše uvedeného. Sekce věnovaná konkrétním problémům, které ovlivňují kvalitu života občanů, zahrnuje sedm hlavních cílů pro zlepšení životního prostředí, zdraví a udržitelného rozvoje:

1. Zlepšení kvality vnitřního i venkovního ovzduší všech obyvatel, jednoho z nejvýznamnějších rizikových faktorů v životním prostředí, prostřednictvím opatření, která budou odpovídat pokynům WHO pro kvalitu ovzduší.
2. Zajištění univerzálního, spravedlivého a udržitelného přístupu k bezpečné pitné vodě, hygienickým zařízením a hygieně pro všechny a ve všech prostředích a současně podporovat integrované hospodaření s vodními zdroji a opětovné použití bezpečně ošetřených odpadních vod tam, kde je to vhodné.
3. Minimalizace nepříznivých účinků chemických látek na lidské zdraví a životní prostředí prostřednictvím: nahrazení nebezpečných chemikálií bezpečnějšími alternativami, včetně těch bez jakékoli chemikálie; snížení expozice ohrožených skupin nebezpečným chemikáliím, zejména v raných fázích vývoje člověka; posílení kapacit pro hodnocení rizik a výzkum s cílem zajistit lepší pochopení expozice člověka chemickým látkám a související zátěži; a případně uplatnění zásady předběžné opatrnosti.
4. Předcházení a eliminace nepříznivých dopadů na životní prostředí a zdraví, nákladů a nerovností souvisejících s nakládáním s odpady a kontaminovanými lokalitami prostřednictvím pokroku směrem k odstranění nekontrolovaného a nezákonného zneškodňování a obchodování s odpady a řádného nakládání s odpady a kontaminovanými lokalitami v souvislosti s přechodem na kruhovou ekonomiku.

5. Posílení adaptivní kapacity a odolnosti vůči zdravotním rizikům souvisejících se změnou klimatu, podpora opatření na zmírnění změny klimatu a dosažení společných přínosů pro zdraví v souladu s Pařížskou dohodou.
6. Podpora úsilí evropských měst a regionů, aby se staly zdravějšími, bezpečnějšími, odolnějšími a udržitelnějšími prostřednictvím integrovaného a inteligentního přístupu k městskému a územnímu plánování, řízení mobility, provádění účinných a soudržných politik napříč různými úrovněmi řízení, podpora silnějších mechanismů odpovědnosti a výměny zkušeností a osvědčených postupů v souladu se společnou vizí stanovenou Novou městskou agendou.
7. Budování environmentální udržitelnosti zdravotních systémů a snižování jejich dopadu na životní prostředí skrze prostředky jako je účinnost při využívání energie a zdrojů, řádné nakládání s léčivými přípravky a chemickými látkami po celý jejich životní cyklus a snížení znečištění prostřednictvím bezpečného řízení odpadu a odpadních vod.

Agenda 2030 OSN pro udržitelný rozvoj

V září 2015 přijalo světové společenství na půdě Valného shromáždění Organizace spojených národů společné cíle udržitelného rozvoje, kterých má být dosaženo do roku 2030. Jedná se o dlouhodobý a ambiciózní program ve všech oblastech lidského konání.

Její klíčovou součástí je 17 Cílů udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals, SDGs) a 169 specifických podcílů, vstoupily v platnost k 1. lednu 2016 a všechny členské státy OSN je mají naplnit do roku 2030. Cílem Agendy 2030 je do této doby docílit udržitelného rozvoje v těchto oblastech

- Lidé – vymýcení chudoby a hladu ve všech jejich formách a rozměrech a umožnění všem lidem na světě, aby naplnili svůj potenciál v důstojnosti, rovnosti a zdravém životním prostředí.
- Planeta – ochrana planety před jejím poškozením, včetně udržitelné spotřeby a výroby a čerpání přírodních zdrojů a podnikání urgentních kroků v rámci klimatické změny.
- Prosperita – zajištění prosperity a životního naplnění pro všechny, včetně toho, že ekonomický, sociální a technologický rozvoj půjde ruku v ruce s přírodou.
- Mír – zajištění mírumilovných, spravedlivých a inkluzivních společností, které jsou oproštěny od strachu a násilí.
- Partnerství – vytvoření „globálního partnerství pro udržitelný rozvoj“ založeném na posílené globální solidaritě zaměřené především na potřeby nejchudších a nejvíc ohrožených lidí se zapojením všech zemí, aktérů a lidí.

2030 Climate and Energy Framework

Dne 22. ledna 2014 představila Komise rámec pro oblast klimatu a energetiky do roku 2030. Jedná se o sdělení, ve kterém je stanoven rámec politiky EU v oblasti klimatu a energetiky v období 2020–2030. Cílem tohoto rámce je iniciovat diskusi o tom, jak v těchto politikách pokračovat po skončení stávajícího rámce platného do roku 2020.

V rámci pro období do roku 2030 jsou navrženy nové cíle a opatření k dosažení konkurenceschopnějšího, bezpečnějšího a udržitelnějšího hospodářství a energetického systému EU. Patří sem cíle v oblasti snižování skleníkových plynů a rozsáhlejšího využívání energií z obnovitelných zdrojů a je zde navržen i nový systém správy a ukazatele úspěšnosti.

Navrhují se především tyto kroky:

- závazek pokračovat ve snižování emisí skleníkových plynů; cílem je snížit do roku 2030 emise o 40 % oproti úrovni z roku 1990;
- cíl alespoň 27% podílu energie z obnovitelných zdrojů na spotřebě energie, s možností flexibilního stanovení vnitrostátní cílů pro členské státy;
- větší energetická účinnost prostřednictvím případných změn směrnice o energetické účinnosti;
- začlenění rezervy tržní stability do reformy systému EU pro obchodování s emisemi;
- klíčové ukazatele – v oblasti cen energie, diverzifikace dodávek energie, propojení členských států a technologického vývoje – k posouzení pokroku při budování konkurenceschopnějšího a udržitelnějšího energetického systému;
- nový správní rámec pro podávání zpráv členských států, a to na základě národních plánů, které jsou koordinovány a posuzovány na úrovni EU.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/842 ze dne 30. května 2018 o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy

Evropská rada schválila závazný cíl, jímž je snížit do roku 2030 domácí emise skleníkových plynů na úrovni celého hospodářství alespoň o 40 % oproti roku 1990 a tento cíl znovu potvrdila ve svých závěrech ze zasedání konaného ve dnech 17. a 18. března 2016.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU o energetické účinnosti

Směrnice zavádí společný rámec opatření na podporu energetické účinnosti v Unii s cílem zajistit do roku 2020 splnění hlavního 20% cíle Unie pro energetickou účinnost a vytvořit podmínky pro další zvyšování energetické účinnosti i po tomto datu.

Směrnice zároveň stanovila pravidla zaměřená na odstranění překážek na trhu s energií a překonání některých nedokonalostí trhu, jež brání účinnosti při dodávkách a využívání energie, a stanoví zavedení orientačních vnitrostátních cílů energetické účinnosti do roku 2020.

Dle této směrnice každý členský stát stanoví orientační vnitrostátní cíl energetické účinnosti na základě spotřeby primární energie nebo konečné spotřeby energie, úspor primární energie nebo úspor v konečné spotřebě energie nebo energetické náročnosti.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU o energetické náročnosti budov, ve znění směrnice 2018/844

- Cílem je zlepšit energetickou náročnost budov v EU a brát přitom v úvahu různé klimatické a místní podmínky.
- Stanovuje minimální požadavky a společný rámec pro výpočet energetické náročnosti.
- Po přezkumu jejího provádění byla Směrnice 2010/31/EU v roce 2018 pozměněna Směrnicí (EU) 2018/844. Základním cílem je zrychlit nákladově efektivní renovaci stávajících budov a podpořit používání inteligentních technologií v budovách.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů energie

Směrnice stanovuje společný rámec pro podporu energie z obnovitelných zdrojů. Stanovuje závazný cíl Unie pro celkový podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie Unie v roce 2030. Rovněž stanovuje pravidla finanční podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů, samospotřeby této elektřiny a využívání energie z obnovitelných zdrojů v odvětví vytápění a chlazení a v odvětví dopravy, regionální spolupráce mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi, záruk původu, správních postupů, informování a odborné přípravy. Stanoví rovněž kritéria udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů pro biopaliva, biokapaliny a paliva z biomasy.

Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu (COM(2013)216

Obecným cílem strategie EU pro přizpůsobení je přispět k lepší odolnosti Evropy vůči změně klimatu. To znamená zlepšit připravenost a schopnost reagovat na dopady změny klimatu na místní, regionální, národní a evropské úrovni, připravit soudržný přístup a zlepšit koordinaci.

Strategie obsahuje následující Akce:

- Akce 1: Povzbudit všechny členské státy k přijetí komplexních strategií pro přizpůsobení
- Akce 2: Poskytnout financování z programu LIFE na podporu budování kapacit a posílení opatření pro přizpůsobení v Evropě (2013–2020).
- Akce 3: Zohlednit přizpůsobení v rámci Paktu starostů a primátorů (2013/2014)
- Akce 4: Překlenout mezery ve znalostech.
- Akce 5: Dále rozvíjet Climate-ADAPT jako „jednotné kontaktní místo“ pro informace o přizpůsobování v Evropě.
- Akce 6: Usnadnit zajišťování odolnosti vůči změně klimatu ve společné zemědělské politice (SZP), politice soudržnosti a společné rybářské politice (SRP).
- Akce 7: Zajistit odolnější infrastrukturu.
- Akce 8: Podporovat pojištění a další finanční produkty pro investice a obchodní rozhodnutí odolné vůči změně klimatu.

Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky

Rámcová směrnice vstoupila v platnost 22.12.2000. Představuje nejvýznamnější legislativní nástroj pro oblast vody, který bude v mezinárodním měřítku zaváděn v průběhu mnoha let a stane se hnací silou v celoevropském procesu ochrany vod až do roku 2027. Účelem Rámcové směrnice je stanovit sjednocující rámec pro ochranu a vodohospodářské využití vnitrozemských povrchových vod, brakických vod, pobřežních vod a podzemních vod.

Rámcová směrnice určuje rámec pro ochranu všech vod (včetně vnitrozemských povrchových vod, brakických vod, pobřežních vod a podzemních vod), který:

- zabráni dalšímu zhoršování, ochrání a zlepší stav vodních ekosystémů a, s ohledem na jejich potřebu vody, i stav suchozemských ekosystémů a mokřadů;
- podpoří trvale udržitelné užívání vod založené na dlouhodobé ochraně dosažitelných vodních zdrojů;
- povede ke zvýšené ochraně a zlepšení vodního prostředí, mimo jiné též prostřednictvím specifických opatření pro cílené snižování vypouštění, emisí a úniků

prioritních látek a zastavení nebo postupné odstranění vypouštění, emisí a úniků prioritních nebezpečných látek;

- zajistí cílené snižování znečištění podzemních vod a zabrání jejich dalšímu znečišťování, a
- přispěje ke zmírnění účinků povodní a období sucha.

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO:

Jedná se o jeden z nejdůležitějších dokumentů spojující princip ochrany kulturního dědictví s ochranou přírody. V roce 1972 ji přijala Organizace spojených národů pro vědu, kulturu a vzdělávání (UNESCO). Úmluva je unikátní mezinárodní právně závazný dokument, který spojuje princip ochrany kulturního dědictví s ochranou přírody. Jejím smyslem je upravit péči o přírodní a kulturní památky jednotlivých zemí a napomáhat identifikaci, ochraně, obnově a prezentaci nejvýznamnějších světových památek.

Na základě této úmluvy se vytváří Seznam světového dědictví (World Heritage List), do něhož jsou zapisovány památky s mimořádnými univerzálními hodnotami – od 90. let 20. století i ty na území ČR.

Úmluva Rady Evropy o ochraně architektonického dědictví Evropy (1985)

Cílem Rady Evropy je dosáhnout těsnější jednoty mezi jejími členy, mimo jiné za účelem ochrany a naplňování ideálů a zásad, jež jsou jejich společným dědictvím, uznávajíce, že architektonické dědictví je nenahraditelným výrazem bohatství a různorodosti kulturního dědictví Evropy, nedocenitelným svědectvím naší minulosti a společným dědictvím všech Evropanů.

Zákonné ochranné procedury

- přijmout zákonná opatření na ochranu architektonického dědictví
- zajistit prostředky specifickými pro daný stát nebo region ochranu památek, architektonických souborů a míst.
- zavedení patřičné procedury dohledu a autorizace, jak to vyžaduje právní ochrana daných statků,
- předejde znetvoření zchátrání nebo demolici chráněných statků.

Úmluva Rady Evropy o ochraně archeologického dědictví

Cílem úmluvy je ochraňovat archeologické dědictví „jako zdroj evropské kolektivní paměti a jako nástroj historického a vědeckého studia“. Součástí archeologického dědictví jsou podle Maltské konvence jakékoli stopy po lidstvu z minulých období, jejichž uchování a studium umožňuje sledovat vývoj historie lidstva a jeho vztah k přirozenému prostředí. To zahrnuje veškeré stavby, konstrukce, skupiny budov, zastavěná území, movité objekty a další památky, nacházející se jak na souši, tak pod vodou.

Zúčastněné strany se zavazují právně zajistit ochranu archeologického dědictví a zabránit nezákonným a neodborným vykopávkám i jinému narušování archeologického dědictví. Při archeologickém výzkumu by měly být upřednostňovány nedestruktivní metody.

Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030:

Strategie je klíčovou součástí Zelené dohody pro Evropu, je propojená se zemědělskou strategií „Z vidlí na vidličku“ (Farm to fork) a obě mají přispět k synergii mezi sektorem zemědělství a ochranou biologické rozmanitosti. Význam mají i v kontextu aktuální krize - bezpečnost a udržitelnost potravin, odolnost ekosystémů i nutnost investic. Opatření plánovaná v oblasti ochrany přírody, udržitelného využívání a obnovy přinesou místním komunitám ekonomický prospěch a vytvoří udržitelná pracovní místa a růst.

Hlavní prvky strategie v oblasti biologické rozmanitosti:

- Zřízení chráněných oblastí alespoň na:
  - 30 % území Evropy
  - 30 % evropských moří
- Obnova poškozených ekosystémů na evropské pevnině i na moři, a to:
  - rozšířením ekologického zemědělství a krajinných prvků s bohatou biologickou rozmanitostí na zemědělské půdě
  - zastavením úbytku opylovačů a zvrácením tohoto trendu
  - snížením používání pesticidů a jejich škodlivosti o 50 % do roku 2030
  - obnovením přirozeného toku na nejméně 25 000 km evropských řek
  - výsadbou 3 miliard stromů do roku 2030
- Každoroční uvolnění 20 miliard eur z různých zdrojů (včetně fondů EU a státního i soukromého financování) na biologickou rozmanitost: Do podnikatelské praxe budou začleněny aspekty týkající se tzv. přírodního kapitálu a biologické rozmanitosti.
- Vedoucí postavení EU ve světě, pokud jde o řešení celosvětové krize v oblasti biologické rozmanitosti: Komise zmobilizuje veškeré nástroje vnější činnosti a mezinárodní partnerství, aby na konferenci smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti, jež se bude konat v roce 2021, mohl být představen nový ambiciózní globální rámec OSN pro biologickou rozmanitost.

Dokumenty na národní úrovni

Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky pro období 2020-2025 (2020)

Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky pro období 2020–2025 (dále jen „Program“) představuje dílčí koncepční dokument, který navazuje na Strategii ochrany biologické rozmanitosti České republiky 2016–2025 (dále jen „SOBR“) a na předchozí aktualizaci Programu z roku 2009 a zároveň reaguje na aktuální stav přírody a krajiny a potřeby jejich ochrany. Program stanovuje dílčí cíle a opatření v oblasti ochrany a udržitelného využívání biodiverzity na území ČR. Navazuje na vyhodnocení plnění předcházejícího dokumentu z roku 2009 a na vybraná opatření SOBR, která identifikovala meziresortní pracovní skupina k tomu ustavená. Pro-gram rovněž zohledňuje současné mezinárodní závazky, zejména Strategii EU pro oblast biodiverzity do roku 2020 a Strategický plán Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD) do roku 2020. Hlavní úlohou aktualizovaného Programu je posílit ochranu přírody a krajiny s cílem zefektivnit využívání stávajících nástrojů a přispět ke zlepšení celkového stavu a k udržitelnému využívání biodiverzity na území České republiky.

Program stanovuje následující cíle v oblastech:

1. Příroda a ochrana přírodních procesů
  - 1.1 Druhy
  - 1.2 Přírodně cenná území

- 2. Krajina a ekosystémy
  - 2.1 Krajina
  - 2.2 Agroekosystémy a půda
  - 2.3 Lesní ekosystémy
  - 2.4 Vodní a mokřadní ekosystémy
  - 2.5 Sídelní krajina a urbánní ekosystémy
- 3. Průřezové cíle a nástroje
  - 3.1 Monitoring a výzkum
  - 3.2 Ekosystémové služby
  - 3.3 Práce s veřejností a komunikace
  - 3.4 Financování
  - 3.5 Další cíle

Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050 (12/2020)

Státní politika životního prostředí České republiky vymezuje hlavní problematické oblasti životního prostředí v České republice, na jejichž základě formuluje strategické a specifické cíle, a dává jejich možná řešení skrze příklady typových opatření, jejichž realizace by měla vést k efektivní ochraně životního prostředí a zlepšení jeho stavu. Tato Státní politika životního prostředí („SPŽP 2030“) má platnost do roku 2030 s výhledem do roku 2050. Hlavním cílem je maximalizovat úsilí a nastavit směr ke splnění vize (pro rok 2050):

„Česká republika poskytuje svým občanům bezpečné, zdravé a resilientní životní prostředí, které umožní kvalitní život i budoucím generacím. Společnost i hospodářství se přizpůsobily změně klimatu, využívají co nejméně neobnovitelných přírodních zdrojů a nebezpečných látek, naopak široce využívají druhotné suroviny a bezemisní energii. Udržitelné využívání krajiny a biologická rozmanitost jsou vnímány jako jeden ze základů kvalitního života a přispívají ke zmírnění projevů změny klimatu. Česká republika dodržuje mezinárodní dohody a svým působením přispívá k celosvětové ochraně životního prostředí a udržitelnému rozvoji“.

Řešená témata jsou rozdělena do tří hlavních oblastí (Životní prostředí a zdraví, Klimaticky neutrální a oběhové hospodářství, Příroda a krajina), 10 strategických cílů a 32 specifických cílů (viz přehled níže). Pro každou oblast je zvlášť uvedena vize do roku 2050.

Přehled strategických a specifických cílů SPŽP 2030:

1.1 Dostupnost vody je zajištěna a její jakost se zlepšuje

- 1.1.1 Jakost povrchových vod se zlepšuje
- 1.1.2 Jakost podzemních vod se zlepšuje
- 1.1.3 Zásobování obyvatelstva pitnou vodou s vyhovující jakostí se zlepšuje
- 1.1.4 Čištění odpadních vod se zlepšuje
- 1.1.5 Efektivita využívání vody, vč. její recyklace, se zvyšuje

1.2 Kvalita ovzduší se zlepšuje

- 1.2.1 Emise znečišťujících látek do ovzduší se snižují
- 1.2.2 Imisní limity znečišťujících látek jsou dodržovány
- 1.2.3 Přeshraniční přenos znečišťujících látek se snižuje

1.3 Expozice obyvatel a životního prostředí nebezpečným chemickým látkám se snižuje

1.3.1 Emise a úniky nebezpečných chemických látek do všech složek životního prostředí se snižují

1.3.2 Kontaminovaná území, vč. starých ekologických zátěží, jsou evidována a účinně sanována

1.4 Hluková zátěž a světelné znečištění se snižují

1.4.1 Hluková zátěž obyvatelstva a ekosystémů se snižuje

1.4.2 Světelné znečištění se snižuje

1.5 Přípravenost a resilience společnosti vůči mimořádným událostem a krizovým situacím se zvyšuje

1.5.1 Přípravenost, resilience a adaptace na extremitu počasí se zvyšuje

1.5.2 Negativní dopady mimořádných událostí a krizových situací antropogenního a přírodního původu jsou minimalizovány

1.5.3 Vznik mimořádných událostí a krizových situací antropogenního původu je minimalizován

1.6 Adaptovaná sídla umožňují kvalitní a bezpečný život obyvatel

1.6.1 Sídla se účinně adaptují na rizika spojená se změnou klimatu

1.6.2 Rozvoj sídel je koncepční, přednostně jsou využívány brownfieldy a již využitá území

1.6.3 V sídlech je zaveden systém hospodaření s vodou, vč. vody srážkové

1.6.4 Kvalita zelené infrastruktury přispívající ke zlepšení mikroklimatu v sídlech se zvyšuje

2.1 Emise skleníkových plynů jsou snižovány

2.1.1 Emise skleníkových plynů klesají

2.1.2 Energetická účinnost se zvyšuje

2.1.3 Využívání obnovitelných zdrojů energie se zvyšuje

2.2 Oběhové hospodářství zaručuje hospodárné nakládání se surovinami, výrobky a odpady v ČR

2.2.1 Materiálová náročnost ekonomiky se snižuje

2.2.2 Maximálně se předchází vzniku odpadů

2.2.3 Hierarchie způsobů nakládání s odpady je dodržována

3.1 Ekologická stabilita krajiny je obnovena, hospodaření v krajině je dlouhodobě udržitelné a reaguje na změnu klimatu

3.1.1 Retence vody v krajině se zvyšuje prostřednictvím ekosystémových řešení a udržitelného hospodaření

3.1.2 Degradace půd, vč. zrychlené eroze, a plošný úbytek zemědělské půdy se snižuje

3.1.3 Mimoprodukční funkce a ekosystémové služby krajiny, zejména zemědělsky obhospodařovaných ploch, rybníků a lesů, jsou posíleny

3.2 Biologická rozmanitost je zachovávána v mezích tlaku změny klimatu

3.2.1 Stav přírodních stanovišť se zlepšuje a ochrana druhů je zajištěna

3.2.2 Ochrana a péče o nejcennější části přírody a krajiny je zajištěna

3.2.3 Negativní vliv invazních nepůvodních druhů je omezen

3.2.4 Ochrana volně žijících živočichů v lidské péči je zajištěna

Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky (na období 2016 – 2025) (2016)

Jedná se o první dokument, který nastiňuje možnosti dalšího postupu v ochraně biodiverzity a jeho hlavním cílem je vytvořit dokument pro potřeby ochrany biodiverzity v ČR, který bude svým charakterem dokumentem meziresortním a mezioborovým. Strategie je komplexní, strukturovaný a mnohostranný dokument, který významně přispívá k aktivnímu přístupu v ochraně přírody, kdy se upouští od izolovaného konzervačního přístupu, který vylučuje lidskou činnost v ochraně přírody, a přechází k aktivnímu přístupu ochrany s účastí člověka na těchto procesech, vyžadující jeho aktivní zapojení do péče o přírodu.

Strategie se rozděluje dle témat na témata „strategická“, mezi které patří:

- Ochrana biologické rozmanitosti in situ
- Invazní druhy
- Ochrana biologické rozmanitosti ex situ
- Genetické banky
- Udržitelné využívání
- Přístup ke genetickým zdrojům a rozdělování přínosu z nich
- Ekosystémový přístup jako hlavní princip v péči o ekosystémy
- Případová studie ČR – „nerekultivované plochy“
- Identifikace a monitorování biodiverzity
- Strategie výzkumu biodiverzity
- Výměna informací
- Výchova, vzdělávání a informování veřejnosti
- Biodiverzita a ekonomika

Politika územního rozvoje České republiky (ve znění závazném od 11. 9. 2020)

Dokument Politika územního rozvoje ČR (PÚR ČR) určuje požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, mezinárodních, nadregionálních a přeshraničních souvislostech, určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů a stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území. V Politice územního rozvoje se rovněž vymezují oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území, které svým významem přesahují území jednoho kraje, a dále stejně významné oblasti se specifickými hodnotami a se specifickými problémy a koridory a plochy dopravní a technické infrastruktury. Pro vymezené oblasti, koridory a plochy se stanovují kritéria a podmínky pro rozhodování o možnostech změn v jejich využití.

Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách České republiky (Adaptační strategie České republiky) (2015)

Adaptační strategie ČR:

- uceleně prezentuje pozorovanou změnu klimatu, projekce dalšího vývoje a předpokládané dopady,

- identifikuje prioritní oblasti hospodářství, veřejné správy a životního prostředí ve vztahu k předpokládaným dopadům změny klimatu (dále též sektory) a určuje prioritní oblasti realizace,
- definuje vhodná adaptační opatření v návaznosti na předpokládané projevy změny klimatu,
- identifikuje překážky bránící realizaci adaptačních opatření v potřebné míře a s požadovaným efektem a navrhuje způsoby jejich odstranění,
- definuje cílený výzkum a analytické potřeby,
- identifikuje možné zdroje finančních prostředků.

Adaptační opatření v sektoru energetiky se týkají zejména zajištění fungování kritické infrastruktury, jejíž výpadek by měl dopad na koncové spotřebitele a na chráněné zájmy státu.

Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (2017)

Národní akční plán adaptace na změnu klimatu je implementačním dokumentem Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015). Akční plán je strukturován podle projevů změny klimatu, a to z důvodu významných mezisektorových přesahů jednotlivých projevů změny klimatu a potřeby mezíresortní spolupráce při předcházení či řešení jejich negativních dopadů:

1. Dlouhodobé sucho
2. Povodně a přívalové povodně
3. Zvyšování teplot
4. Extrémní meteorologické jevy
  - A. Vydatné srážky
  - B. Extrémně vysoké teploty (vlny veder)
  - C. Extrémní vítr
5. Přírodní požáry

Koncepce na ochranu před následky sucha pro území České republiky (2017)

Posláním této Koncepce je vytvořit strategický rámec pro přijetí účinných legislativních, organizačních, technických a ekonomických opatření k minimalizaci dopadů sucha a nedostatku vody na životy a zdraví obyvatel, hospodářství, životní prostředí a na celkovou kvalitu života v ČR.

Koncepce je určena všem, kdo se podílí na hospodaření s vodou v ČR.

Vize: ČR bude odolná vůči nebezpečným projevům sucha a nedostatku vody i v měnících se klimatických a socioekonomických podmínkách. Odolnost bude založena na porozumění riziku sucha, na připravenosti a schopnosti včas reagovat na výskyt sucha a na realizaci preventivních a strategických opatření za účelem minimalizace dopadů sucha a nedostatku vody na společnost, hospodářství a přírodní ekosystémy. Občané ČR budou vnímat zodpovědnost za množství a jakost dostupných vodních zdrojů, za ovlivňování vodního režimu krajiny a individuálně přispívají ke snižování zranitelnosti vůči suchu a nedostatku vody.

Strategické cíle:

- Zvýšit informovanost o riziku sucha prostřednictvím monitoringu a predikce výskytu sucha, zajistit připravenost na události sucha pomocí plánů pro zvládání sucha a všeobecné osvěty.
- Zabezpečit udržení rovnováhy mezi vodními zdroji a potřebou vody napříč sektory i v měnících se klimatických a socioekonomických podmínkách.
- Zmírňovat dopady sucha na akvatické i terestrické ekosystémy prostřednictvím obnovy přirozeného vodního režimu krajiny.

Politika ochrany klimatu v České republice (2017)

Politika ochrany klimatu v České republice nahrazuje Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR z roku 2004. Definuje hlavní cíle a opatření v oblasti ochrany klimatu na národní úrovni tak, aby zajišťovala splnění cílů snižování emisí skleníkových plynů v návaznosti na povinnosti vyplývající z mezinárodních dohod (Rámcová úmluva OSN o změně klimatu a její Kjótský protokol, Pařížská dohoda a závazky vyplývající z legislativy Evropské unie). Tato strategie v oblasti ochrany klimatu do roku 2030, s výhledem do roku 2050, by tak měla přispět k dlouhodobému přechodu na udržitelné nízko-emisní hospodářství ČR.

Politika ochrany klimatu v České republice se zaměřuje na období 2017 až 2030 s výhledem do roku 2050. Její plnění bude vyhodnoceno do konce roku 2021 a aktualizace Politiky ochrany klimatu v ČR je v návaznosti na přezkum závazků v rámci Pařížské dohody naplánována do konce roku 2023.

Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu (2020)

Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu byl zpracován na základě požadavku nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1999 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu a obsahuje cíle a politiky ve všech pěti rozměrech energetické unie na období 2021-2030 s výhledem do roku 2050. Stěžejní část Vnitrostátního plánu tvoří nastavení příspěvku ČR k tzv. evropským klimaticko-energetickým cílům EU v oblasti snižování emisí, zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti. Vnitrostátní plán vychází ze dvou hlavních strategických dokumentů, Státní energetické koncepce ČR, schválené v roce 2015 a Politiky ochrany klimatu v ČR schválené v roce 2017.

Aktualizace národního programu snižování emisí České republiky (2019)

Aktualizovaný Program je připraven pro období do roku 2030 a zahrnuje všechny znečišťující látky, pro které jsou platnými či připravovanými právními předpisy a/nebo mezinárodními závazky stanoveny imisní limity.

Aktualizace Programu zajišťuje naplnění požadavků směrnice 2016/2284 (EU). Program plní funkci Národního programu omezování znečištění ovzduší.

Program společně s programy zlepšování kvality ovzduší zpracovanými pro jednotlivé zóny a aglomerace definované zákonem o ochraně ovzduší vytváří společný národní strategický rámec ochrany ovzduší.

V rámci Programu byla navržena opatření ke snížení emisí sledovaných znečišťujících látek. Opatření podle jejich povahy jsou rozdělena do tří skupin na opatření prioritní, podpůrná a průřezová.

Aktualizace programů zlepšování kvality ovzduší 2020+ pro jednotlivé zóny a aglomerace

Programy zlepšování kvality ovzduší stanovují závazná opatření k dosažení imisních limitů v době co možná nejkratší dle zákona o ochraně ovzduší. Kromě těchto závazných opatření se jednotlivé programy odkazují na tzv. Podpurná opatření představující dobrou praxi při řízení kvality ovzduší na všech úrovních veřejné správy. U Podpurných opatření nelze z centrální úrovně přesně kvantifikovat rozsah realizace či definovat jejich přínos (jedná se např. o správný postup povolování nových záměrů v území, čištění komunikací či parkovací politiku), a proto nejsou přímou součástí programů zlepšování kvality ovzduší, byť jsou pro zlepšení kvality ovzduší rovněž přínosná.

Programy jsou vypracovány pro zóny a aglomerace:

Aglomerace Praha CZ01

Zóna Střední Čechy CZ02

Zóna Jihozápad CZ03

Zóna Severozápad CZ04

Zóna Severovýchod CZ05

Aglomerace Brno CZ06A

Zóna Jihovýchod CZ06Z

Zóna Střední Morava CZ07

Aglomerace Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek CZ08A

Zóna Moravskoslezsko CZ08Z

Zdraví 2020 - Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí (2014-2020) (2014)

Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí (dále jen „Národní strategie“) je rámcovým souhrnem opatření pro rozvoj veřejného zdraví v ČR.

Účelem Národní strategie je především stabilizace systému prevence nemocí a ochrany a podpory zdraví a nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace. Rozpracovává vizi systému veřejného zdraví jako dynamické sítě zainteresovaných subjektů na všech úrovních společnosti a je tedy určena nejen institucím veřejné správy, ale také všem ostatním složkám – jedincům, komunitám, neziskovému a soukromému sektoru, vzdělávacím, vědeckým a dalším institucím.

Jako rámcový souhrn opatření bude Národní strategie dále rozpracována do jednotlivých implementačních dokumentů dle stanovených témat ochrany a podpory veřejného zdraví a prevence nemocí, zdravotního stavu obyvatelstva ČR a dalších témat veřejného zdravotnictví a organizace zdravotní péče.

Většina z cílů aktualizované ÚEK OK, především pak operativní cíle směřující k ochraně ovzduší, se úzce dotýká ochrany zdraví obyvatel Olomouckého kraje. Relevantní cíle koncepce jsou v souladu s cíli strategie Zdraví 2020.

NEHAP České republiky - Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky (1998)

Akční plán zdraví a životního prostředí ČR je národní aplikací Evropského akčního plánu (EHAPE), který dohromady tvoří plány jednotlivých států Evropy. EHAPE byl přijat na druhé

konferenci ministrů Životního prostředí a zdravotnictví v červnu 1994 v Helsinkách, opírá se o metodiku WHO.

NEHAP ČR byl přijat usnesením vlády ČR č. 810 z roku 1998. Dokument obsahuje soubor doporučení, směřujících ke zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v ČR. Zabývá se širokou škálou problémů životního prostředí a koncepční podpory zdraví. Na NEHAP navazují místní Akční plány zdraví a životního prostředí (LEHAP).

Relevantní cíle koncepce jsou v souladu s cíli tohoto plánu.

Strategický rámec Česká republika 2030 (2018)

Na národní úrovni patří k základním dokumentům stanovující cíle relevantní pro politiku životního prostředí Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR.

Česká republika 2030 nahrazuje Strategický rámec udržitelného rozvoje přijatý vládou v roce 2010. Je součástí společného úsilí o udržitelný rozvoj Evropské unie a zároveň příspěvkem České republiky

k naplňování globálních Cílů udržitelného rozvoje přijatých Organizací spojených národů v roce 2015. Tyto globální cíle jsou společné, každý stát ale s ohledem ke svým specifickým rozhoduje o tom, jaký konkrétní obsah mají mít a jakou konkrétní cestou jich lze dosáhnout.

Česká republika 2030 formuluje své cíle celkem v šesti klíčových oblastech: Lidé a společnost, Hospodářský model, Odolné ekosystémy, Obce a regiony, Globální rozvoj a Dobré vládnutí.

Vize klíčové oblasti „Odolné ekosystémy“ je následující: Zemědělství, lesní a vodní hospodářství berou ohled na přírodní limity a globální změnu klimatu – zlepšují stav půd, zpomalují odtok vody z krajiny a napomáhají udržení biologické rozmanitosti. Také rozvoj sídel a technické, zejména dopravní infrastruktury probíhá s maximálním ohledem na udržení a posilování ekosystémových služeb poskytovaných krajinou.

Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021 + (2021)

Jedná se o národní strategický dokument v oblasti regionálního rozvoje. Ambicí této strategie je stanovit hlavní cíle regionálního rozvoje v horizontu 7 let, resp. definovat v souladu se zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, hlavní cíle regionální politiky státu v období 2021–2027 s ohledem na podporu dynamického, vyváženého a udržitelného rozvoje území.

Vize směřování České republiky podle SRR 21+:

Regiony efektivně zhodnocují svůj rozvojový potenciál, zvyšuje se jejich sociální stabilita, konkurenceschopnost má trvalý, stabilně rostoucí trend a zlepšují se podmínky pro kvalitní život všech obyvatel a prosperitu firem.

Jsou respektovány principy udržitelného rozvoje a limity životního prostředí. Všechny regiony se nacházejí v ekonomickém smyslu i co do kvality života nad průměrem EU nebo se mu přibližují a v přitažlivosti a konkurenceschopnosti jsou na předních místech ve střední Evropě.

Národní plány povodí Labe, Odry, Dunaje pro období 2021 – 2027 (2020)

Národních plány povodí stanovují cíle pro ochranu a zlepšování stavu povrchových a podzemních vod a vodních ekosystémů, ke snížení nepříznivých účinků povodní a sucha, pro hospodaření s povrchovými a podzemními vodami a udržitelné užívání těchto vod pro zajištění vodohospodářských služeb a pro zlepšování vodních poměrů a pro ochranu ekologické stability krajiny.

Dále obsahují souhrny programů opatření k dosažení uvedených cílů a stanovují strategii jejich financování.

Rámcovými cíli dle NPP pro zlepšení stavu povrchových vod jsou:

- zamezení zhoršení stavu všech útvarů povrchových vod,
- zajištění ochrany, zlepšení stavu a obnova všech útvarů těchto vod (s výjimkou umělých a silně ovlivněných vodních útvarů) a dosažení jejich dobrého stavu,
- zajištění ochrany a zlepšení stavu všech umělých a silně ovlivněných vodních útvarů a dosažení jejich dobrého ekologického potenciálu a dobrého chemického stavu,
- cílené snížení znečištění nebezpečnými látkami, nutrieny a organickými látkami, tj. zastavení nebo postupné odstranění emisí těchto látek a zabránění jejich vnosu z plošných zdrojů.

Environmentálními cíli pro útvary podzemních vod jsou:

- zamezení nebo omezení vstupů znečišťujících látek do podzemních vod a zamezení zhoršení stavu všech vodních útvarů těchto vod,
- zajištění ochrany, zlepšení stavu a obnova všech útvarů podzemních vod a zajištění vyváženého stavu mezi odběry podzemní vody a jejím doplňováním a dosažení dobrého stavu těchto vod,
- odvrácení jakéhokoliv významného a trvalého vzestupného trendu koncentrace nebezpečných, zvláště nebezpečných látek a jiných závadných látek jako důsledku dopadů lidské činnosti, za účelem snížení znečištění podzemních vod.

Plán odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024 (2014)

Plán je nástroj pro řízení odpadového hospodářství ČR a pro realizaci dlouhodobé strategie odpadového hospodářství.

Plán představuje klíčový dokument pro nakládání s odpady, obalovými odpady a výrobky s ukončenou životností. Součástí POH je i Program předcházení vzniku odpadů. Plán se zaměřuje na upřednostnění způsobů nakládání s odpady podle celoevropské odpadové hierarchie a plnění evropských cílů ve všech oblastech nakládání s odpady. Strategie navržená v POH ČR vede k jednoznačnému odklonu odpadů ze skládek skrze předcházení odpadů, zvýšení recyklace a materiálového využití odpadů.

Hlavními cíli Plánu jsou:

- Předcházení vzniku odpadů a zvýšení recyklace a materiálového využití odpadů.
- Minimalizace nepříznivých účinků vzniku odpadů a nakládání s nimi na lidské zdraví a životní prostředí.
- Udržitelný rozvoj společnosti a přiblížení se k evropské „recyklační společnosti“.
- Maximální využívání odpadů jako náhrady primárních zdrojů a přechod na oběhové hospodářství.

Program předcházení vzniku odpadů (2014)

Program předcházení vzniku odpadů široce zasahuje různá odvětví hospodářství České republiky, dotýká se nejen sektoru nakládání s odpady, ale rovněž těžebního a výrobního průmyslu, designu, služeb, vzdělávání a osvěty, veřejné i soukromé spotřeby. Rovněž se zde promítá snaha snižovat spotřebu primárních surovin a energií. Cíle a opatření jsou zaměřeny

obecně na prevenci vzniku odpadů se zdůrazněním prevence u vybraných toků. Hlavní přínosy Programu předcházení vzniku odpadů lze očekávat v oblasti zabezpečení dostupných informací na různých úrovních, zvýšení povědomí o problematice, zvýšení pocitu vlastní zodpovědnosti, reálného prosazování opatření jak u občana, institucí, tak u zainteresované podnikatelské sféry, zvyšování konkurenceschopnosti zapojených subjektů a celé České republiky, rozvoje vědy a výzkumu v oblasti prevence vzniku odpadů.

Hlavní cíl: Koordinovaným a jednotným přístupem vytvořit podmínky k nižší spotřebě primárních zdrojů a postupnému snižování produkce odpadů.

Dílčí cíle:

- Po celou dobu realizace Programu předcházení vzniku odpadů zajistit komplexní informační podporu o problematice, včetně zavedení problematiky předcházení vzniku odpadů do školních osnov, výzkumných programů a výchovných, osvětových a vzdělávacích aktivit související s ochranou a tvorbou životního prostředí
- Zajistit účinné zapojení státní správy na všech úrovních do problematiky předcházení vzniku odpadů s cílem postupného snižování množství odpadů při výkonu státní správy
- Vytvořit podmínky a nastavit motivační prvky pro snižování surovinových a energetických zdrojů ve výrobních odvětvích a zvyšování využívání „druhotných surovin“ v souvislosti s dalšími strategickými dokumenty (zejména Surovinovou politikou České republiky a Politikou druhotných surovin České republiky)
- Podpořit všemi dostupnými prostředky zavádění nízkoodpadových a inovativních technologií šetřící vstupní suroviny a materiály a podpořit výrobní a průmyslovou sféru ve snaze optimalizovat procesy řízení výroby z hlediska naplnění cílů Programu předcházení vzniku odpadů.
- Na všech úrovních podpořit, propagovat a dostatečně informovat o dostupných dobrovolných nástrojích (dobrovolné dohody, systémy environmentálního řízení, environmentálního značení, čistší produkce) s cílem jejich postupného rozšiřování
- V souvislosti s jednotlivými cíli Programu předcházení vzniku odpadů, s cíli jiných programů a politik životního prostředí a s požadavky orgánů Evropské unie zajistit vhodné legislativní prostředí pro realizaci Programu
- Věnovat maximální pozornost odpadům z potravin a vytvořit podmínky pro postupné snižování těchto odpadů na všech úrovních potravinového cyklu (fáze výroby potravin včetně jejich uvádění na trh a konzumace)
- Vytvořit podmínky ke stabilizaci produkce jednotlivých složek komunálních odpadů a jejímu následnému snižování na všech úrovních veřejné správy a na úrovni občanů
- V součinnosti s dalšími strategickými dokumenty vytvořit podmínky ke stabilizaci produkce nebezpečných odpadů, stavebních a demoličních odpadů, textilních odpadů a odpadů z výrobních směrnic s výhledem jejího reálného snižování v následujících letech
- Podporovat využívání servisních a charitativních středisek a organizací za účelem prodlužování životnosti a opětovného používání výrobků a materiálů
- Zvýšit aktivní úlohu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti podpory Programu předcházení vzniku odpadů
- Zvýšit účinnost prosazování problematiky předcházení vzniku odpadů v aktivitách a činnostech kolektivních systémů a systémů zpětně odebíraných výrobků

- Zajistit realizaci potřebných analytických podkladů a hodnotících nástrojů za účelem vyhodnocování účinnosti Programu předcházení vzniku odpadů a posouzení dosažených pokroků dílčích prevenčních cílů a opatření

Koncepce památkové péče v České republice na léta 2017 – 2020 (2017)

Mezi prioritní cíle Koncepce památkové péče v České republice na léta 2017 –2020 byla zvolena témata reflektující potřebu větší propojenosti a otevřenosti oboru směrem dovnitř i navenek k široké veřejnosti, dále požadavek právních jistot, srozumitelnosti a přehlednosti ve věci ochrany kulturních památek, respektive celková stabilizace a posílení role památkové péče ve společnosti. Mezi další cíle by tak měla patřit především podpora a prohlubování vzdělávání, osvětová a edukační role památkové péče, zvyšování efektivity vzájemné spolupráce odborné a laické veřejnosti na poli poznávání, dokumentace a ochrany kulturního dědictví a pokračování v systematické revizi a nápravě některých přetrvávajících nepřesností Ústředního seznamu kulturních památek České republiky z důvodu účinnější vymahatelnosti práva ve věci ochrany hmotného kulturního dědictví.

Památková péče zajišťuje ochranu části kulturního dědictví a ochraně kulturních památek obecně. Dotýká se nejen orgánů veřejné správy, ale především velmi širokého okruhu subjektů, vlastníků kulturních památek a vlastníků nemovitostí ležících v památkově chráněných územích.